

Var ska kyrkan vara?

»Måste kyrkan vara en fysisk byggnad eller går det att vara kyrka utan glas och sten?«

Redan tidigt i kyrkans historia började man resa byggnader för gudstjänst och gemenskap. Och så har man fortsatt. Inte minst i vårt land ser vi detta på landsbygden där kyrkorna ligger tätt på både östgöta- och västgötaslättarna. När urbaniseringen inleddes för ett drygt sekel sedan restes fler kyrkor i våra storstäder än någonsin tidigare. Men idag ser vi också baksidorna med detta beteende. Idag ligger hundratals kyrkor där inga människor bor. Och kyrkorna slukar pengar för tornen håller på att rasa och taken vittrar.

I november samlades som varje år domprostar och domkyrkokaplaner från Sveriges alla domkyrkor för två dagars överläggningar. I år var Göteborg värd och frågan som domkyrkoförsamlingen där ställde var: hur ska vi vara kyrka i en ny stad. Göteborg växer så det knakar. På Hisingen reser sig en helt ny stadsdel. Ska det då med automatik också byggas en eller flera kyrkor där? Fram tills nu har svaret alltid varit ja, men de senaste årens händelser gör att svaret inte längre är lika självklart.

Idag sker mycket själavård på telefon. Jourhavande prästs chatt ökar ständigt. Många föredrar att sitta hemma och delta på digitala gudstjänster. Kyrkans musiker sätter sig på Stockholms centralstation och leder allsång. Psalmsång mitt i rusningstid. Är detta tecken på att det är bättre att kyrkan kommer till folket än tvärtom. Nu när kyrkan inte längre är en institution dit människor söker sig, kanske kyrkan behöver vara mer mobil och vara där människor just nu råkar befinna sig. Och då är inte tegelstenar, murbruk och glas svaret.

Alla som kastat ett öga på en församlings budget ser att nästan alla pengar går till byggnader och personal. Vi kan ju inte ta bort personalen, men kan vi kanske minska antalet byggnader? Går det att vara kyrka utan så många egna fastigheter? Att skapa möten mellan präst eller diakon och enskilda personer har många provat och lyckats med,

men att skapa möten där många olika människor samlas och där varje människa samtidigt kan möta det heliga, kräver inte det en byggnad?

Frågan som ställdes i Göteborg fick inget svar, men satte igång en kreativ process där två svar stack ut. För det första skiljer sig kyrkor från ICA. De behöver inte ligga i varje kvarter. Människor som längtar kan ta sig en bit bort. För det andra blir kyrkor inte kyrkor bara för att man reser en byggnad. Det krävs kvalitet och estetik. Rummet behöver hjälpa människan att närma sig det heliga, inte bara skyddas från vädrets makter. Ska vi bygga fler kyrkor måste de alltså få kosta mycket pengar och byggas för att stå i ett millennium, annars är det bättre att låta bli.

Frågan om hur vi är kyrka kräver att vi funderar över vår verksamhet. Vi vill fortsätta att låta människor samlas; seniorer i gemenskap kring en enkel måltid, konfirmander kring en fikastund med samtal om det som är viktigt just nu och de som är nyfikna på kristen tro kring ett bibelstudium. Kräver inte detta fysiska rum? Skulle det fungera också på zoom? Före pandemin hade ingen trott att man kunde äta tillsammans digitalt, men det gick. Är de digitala verktygen en modefluga som vi som kyrka ska undvika eller utgöra de framtiden som redan är här?

Bör vi slå vakt om vår tvåtusenåriga erfarenhet att människor är kroppar som behöver möta andra kroppar? Eller räcker det att ögat ser och örat hör? Kanske handlar alltså hela frågan om vad människan egentligen är: en själ i en kropp eller en kropp med en själ? Är kyrkan en byggnad för kroppar eller en organisation för själar?

ULF LINDGREN